

ORTAÖĞRETİM
GENEL MÜDÜRLÜĞÜ

ÇALIŞMA DEFTERİ

TÜRK DİLİ VE EDEBİYATI 12

Ünite

ROMAN

Konu

- 1923-1950 Arası Cumhuriyet Dönemi Türk Edebiyatı'nda Roman
- 1950-1980 Arası Cumhuriyet Dönemi Türk Edebiyatı'nda Roman
- 1980 Sonrası Türk Edebiyatı'nda Roman
- Dünya Edebiyatında Roman
- Sözcükte Anlam
- Cümlede Anlam
- Paragrafta Anlam

OGM
MATERYAL

<http://ogmmateryal.eba.gov.tr>

5.
SAYI

ÖN SÖZ

Sevgili Öğrenciler,

Bu çalışma defterinde öğretim süreçleri içerisinde kazandığınız bilgi ve becerileri kullanmanıza olanak tanıyacak çeşitli düzeylerde ve yapılarda etkinlikler bulunmaktadır. Bu etkinliklerle hem okulda işlemiş olduğunuz konuları tekrar etme hem de akademik gelişiminizi izleme imkânı bulacaksınız. Bu amaçla hazırlanan çalışma defterinde yer alan etkinlikler, bilişsel alan basamaklarını içerecek şekilde yapılandırılmıştır.

Çalışma defterinde boşluk doldurma, eşleştirme, çoktan seçmeli, açık uçlu, kısa cevaplı madde tipi etkinliklerinin yanı sıra bil-bul-çöz, kelime avı ve sudoku gibi içeriklerle keyifli vakit geçirmenizi sağlayan etkinlikler de yer almaktadır. Ayrıca “Hatırlıyor muyum?” bölümüyle akademik açıdan öz değerlendirmenizi yapabilecek ve eksik olduğunuz konuları karekodlar aracılığıyla tekrar etme fırsatı bulacaksınız.

Alanında yetkin uzmanlarca titizlikle hazırlanmış olan bu çalışma defteri ile akademik gelişiminize katkı sunmayı amaçlamaktayız. Bu çalışmanın eğitim hayatınızda olumlu yansımalarını görmek dileğiyle...

Hatırlıyor muyum?

Aşağıdaki bilgileri hatırlayıp hatırlamadığınızı ilgili bölüme işaretleyiniz. Puan durumunuza göre aşağıdaki karekodları okutarak konu eksiklerinizi tamamlayınız.

1

Cumhuriyet Dönemi Türk Edebiyatı'nda birçok yazar, roman türünde eserler vermiştir. Bu dönem romanlarında öne çıkan konulardan biri Kurtuluş Savaşı'dır.

Hatırlıyorum
2 Puan

☐

Kısmen Hatırlıyorum
1 Puan

☐

Hatırlamıyorum
0 Puan

☐

2

Yakup Kadri Karaosmanoğlu'nun *Yaban*, Halide Edip Adıvar'ın *Ateşten Gömlek* ve *Vurun Kahpeye*, Kemal Tahir'in *Yorgun Savaşçı*, Ahmet Hamdi Tanpınar'ın *Sahnenin Dışındakiler*, Tarık Buğra'nın *Küçük Ağa* adlı romanları Kurtuluş Savaşı'nı ele alan eserlerdir.

Hatırlıyorum
2 Puan

☐

Kısmen Hatırlıyorum
1 Puan

☐

Hatırlamıyorum
0 Puan

☐

3

Dönemin siyasi ve sosyal koşulları doğrultusunda toplumun değişik katmanlarında yer alan kişiler de romanlara konu edilmiştir.

Hatırlıyorum
2 Puan

☐

Kısmen Hatırlıyorum
1 Puan

☐

Hatırlamıyorum
0 Puan

☐

4

Toplumcu gerçekçi anlayış doğrultusunda eser veren yazarlar; romanlarında halkın, yoksul insanların, işçilerin, köylülerin sorunlarını gerçekçi bir tutumla ortaya koymuşlardır.

Hatırlıyorum
2 Puan

☐

Kısmen Hatırlıyorum
1 Puan

☐

Hatırlamıyorum
0 Puan

☐

5

Bu dönem romanlarında modernist bir anlayışla bireyin iç dünyası ele alınmış ve psikolojik unsurlar kullanılmıştır.

Hatırlıyorum
2 Puan

☐

Kısmen Hatırlıyorum
1 Puan

☐

Hatırlamıyorum
0 Puan

☐

6

Modernist anlayış doğrultusunda eser veren yazarlar, romanlarında aydınları ve onların hem iç dünyalarını hem de toplumla kurdukları ilişkileri yeni anlatım tekniklerini de kullanarak yansıtmışlardır.

Hatırlıyorum
2 Puan

☐

Kısmen Hatırlıyorum
1 Puan

☐

Hatırlamıyorum
0 Puan

☐

Hatırlıyor muyum?

7

Cumhuriyet Dönemi'nin önemli edebî anlayışlarından biri de roman ve hikâye-
de görülen, "modernizm sonrası" anlamına gelen postmodernist anlayıştır. Bu
anlayış doğrultusunda verilen eserler, modern kuralların dışladığı değerleri ele
alır.

Hatırlıyorum
2 Puan

☐

Kısmen Hatırlıyorum
1 Puan

☐

Hatırlamıyorum
0 Puan

☐

8

Cumhuriyet Dönemi romanlarında; din, tasavvuf ve halkın geleneksel yaşamı
gibi konuları İslami duyarlılıkla, farklı anlatım yöntemleriyle yansıtan yazarlar
da olmuştur.

Hatırlıyorum
2 Puan

☐

Kısmen Hatırlıyorum
1 Puan

☐

Hatırlamıyorum
0 Puan

☐

9

Üç İstanbul Mithat Cemal Kuntay'ın roman türündeki tek eseridir.

Hatırlıyorum
2 Puan

☐

Kısmen Hatırlıyorum
1 Puan

☐

Hatırlamıyorum
0 Puan

☐

10

1940'lı yıllardan itibaren romanda, gerçekçiliğin bir uzantısı olarak değeri-
lendirilen köy ve köy insanına yönelik başlar.

Hatırlıyorum
2 Puan

☐

Kısmen Hatırlıyorum
1 Puan

☐

Hatırlamıyorum
0 Puan

☐

11

1950'li yıllardan sonra köylünün kente yönelişinin hikâyesini anlatan eserler ya-
zılır. Bu anlamda, köyden şehre doğru olan hareketi işleyen ilk yazarlardan biri
Orhan Kemal olmuştur.

Hatırlıyorum
2 Puan

☐

Kısmen Hatırlıyorum
1 Puan

☐

Hatırlamıyorum
0 Puan

☐

12

Türk edebiyatında Orhan Kemal'in yanı sıra Sabahattin Ali, Yaşar Kemal, Samim
Kocagöz, Talip Apaydın, Necati Cumalı, Fakir Baykurt gibi yazarlar toplumcu
gerçekçi anlayışla yazdıkları romanlarıyla tanınmışlardır.

Hatırlıyorum
2 Puan

☐

Kısmen Hatırlıyorum
1 Puan

☐

Hatırlamıyorum
0 Puan

☐

Hatırlıyor muyum?

13

Modernist romancılar; eserlerinde insanlarla sağlıklı ilişkiler kuramayan, toplumsal değerlerle çatışmalar yaşayan kahramanları sıklıkla işlemişlerdir.

Hatırlıyorum
2 Puan

☐

Kısmen Hatırlıyorum
1 Puan

☐

Hatırlamıyorum
0 Puan

☐

14

İç konuşma; romanda kahramanın zihninden geçenlerin, anlatıcının aradan çıkartılarak aktarılması tekniğidir.

Hatırlıyorum
2 Puan

☐

Kısmen Hatırlıyorum
1 Puan

☐

Hatırlamıyorum
0 Puan

☐

15

İç konuşmada genellikle gramer kurallarının tam yansıtılmadığı, günlük konuşmanın doğallığı içindeki ifadelerle oluşturulan cümleler kullanılır.

Hatırlıyorum
2 Puan

☐

Kısmen Hatırlıyorum
1 Puan

☐

Hatırlamıyorum
0 Puan

☐

16

Geriye dönüş, modernist romanlarda bireyin iç dünyasını ve psikolojisini sergilemede işlevsel olarak kullanılan anlatma tekniklerindendir.

Hatırlıyorum
2 Puan

☐

Kısmen Hatırlıyorum
1 Puan

☐

Hatırlamıyorum
0 Puan

☐

17

Geriye dönüş, romanda kronolojik olarak genellikle ileriye doğru giden zamanın yer yer geriye dönüşlerle kesilmesidir.

Hatırlıyorum
2 Puan

☐

Kısmen Hatırlıyorum
1 Puan

☐

Hatırlamıyorum
0 Puan

☐

18

Türk edebiyatında özellikle 1950'li yıllarda örneklerini görmeye başladığımız modernist anlayışla eser veren sanatçılar arasında Oğuz Atay, Ferit Edgü, Vüs'at O. Bener, Demir Özlü gibi isimler sayılabilir.

Hatırlıyorum
2 Puan

☐

Kısmen Hatırlıyorum
1 Puan

☐

Hatırlamıyorum
0 Puan

☐

Hatırlıyor muyum?

19

Bireyin iç dünyasını başarılı bir şekilde yansıtan Yusuf Atılgan, Türk roman-cılığında modern anlatım tekniklerini kullanmadaki başarısıyla da dikkatleri çekmiştir.

Hatırlıyorum
2 Puan

☐

Kısmen Hatırlıyorum
1 Puan

☐

Hatırlamıyorum
0 Puan

☐

20

Cumhuriyet Dönemi Türk Edebiyatı'nda 1980'den sonra postmodernizm etkili olmaya başlamıştır.

Hatırlıyorum
2 Puan

☐

Kısmen Hatırlıyorum
1 Puan

☐

Hatırlamıyorum
0 Puan

☐

21

Postmodernist romancılar; bir kısmını modernizmden devraldıkları metinlere-rasılık, kolaj, pastiş, üst kurmaca, parodi gibi anlatım tekniklerini yeni bir yo-rumla eserlerinde kullanmışlardır.

Hatırlıyorum
2 Puan

☐

Kısmen Hatırlıyorum
1 Puan

☐

Hatırlamıyorum
0 Puan

☐

22

Parodi, kendinden önce ortaya konmuş bir metni konu/içerik boyutunda hare-ket noktası alma olarak kabul edilebilir.

Hatırlıyorum
2 Puan

☐

Kısmen Hatırlıyorum
1 Puan

☐

Hatırlamıyorum
0 Puan

☐

Hatırlıyor muyum?

23

Pastiş; başlı başına bir türe, tarza has üslubun, biçimin taklididir.

Hatırlıyorum
2 Puan

☐

Kısmen Hatırlıyorum
1 Puan

☐

Hatırlamıyorum
0 Puan

☐

24

Postmodernist romanların ayırt edici yönlerinden biri üst kurmacadır. Üst kurmaca, yazma sürecinin de romanın konularından biri olarak kurgulanmasıdır.

Hatırlıyorum
2 Puan

☐

Kısmen Hatırlıyorum
1 Puan

☐

Hatırlamıyorum
0 Puan

☐

25

Türk edebiyatında İhsan Oktay Anar, Oğuz Atay, Nedim Gürsel, Orhan Pamuk, Bilge Karasu, Pınar Kür, Selim İleri, İnci Aral, Buket Uzuner gibi birçok sanatçının romanlarında postmodernizmin etkileri görülmektedir.

Hatırlıyorum
2 Puan

☐

Kısmen Hatırlıyorum
1 Puan

☐

Hatırlamıyorum
0 Puan

☐

DEĞERLENDİRME ÖLÇEĞİ

PUAN

00-32

KONUYU TEKRAR ETMELİSİNİZ

PUAN

33-40

ÇALIŞMALISINIZ

PUAN

41-50

ÇOK İYİ

TOPLAM PUANINIZ

Tüm
maddelerin
konu özeti

Eşleştirme

Aşağıda verilen I. sütundaki ifadeleri II. sütundaki ifadeler ile eşleştiriniz.

1	Üç İstanbul	☐	Bilge KARASU	A
2	Baba Evi	☐	Latife TEKİN	B
3	Sarı Traktör	☐	Harper LEE	C
4	Sevgili Arsız Ölüm	☐	John STEINBECK	Ç
5	Selvi Boylum Al Yazmalım	☐	Gabriel Garcia MARQUEZ	D
6	Bülbülü Öldürmek	☐	Mithat Cemal KUNTAY	E
7	Yüzyıllık Yalnızlık	☐	Talip APAYDIN	F
8	Gece	☐	Cengiz DAĞCI	G
9	Korkunç Yıllar	☐	Cengiz AYTAMATOV	H
10	Fareler ve İnsanlar	☐	Orhan KEMAL	I

Eşleştirme-II

Aşağıda verilen I. sütundaki ifadeleri II. sütundaki ifadeler ile eşleştiriniz.

1

Ek fiilin çekimli biçimleri ayrı yazılabildiği gibi bitişik olarak da yazılabilir. Ünsüzle biten kelimelere bitişik olarak yazıldığında /ünlüsü düşer, ayrıca büyük ünlü uyumuna uyar.

İSTASYON

A

2

Birden çok heceli ve *a, e* ünlüleri ile biten fiiller, ünlüyle başlayan ek aldıklarında bu fiillerdeki *a, e* ünlülerinde söyleyişte yaygın bir daralma (/ve /'ye dönme) eğilimi görülür. Ancak söyleyişteki *i, /* ünlüleri yazıya geçirilmez.

YORGUNDU

B

3

Sözcüklerden her ikisi veya ikincisi, birleşme sırasında benzetme yoluyla anlam değişmesine uğradığında bu tür birleşik sözcükler bitişik yazılır.

ÇALIŞMAYA

C

4

ile, ünlüyle biten kelimelere bitişik olarak yazıldığında araya *y* ünsüzü girer ve başındaki /ünlüsü düşer.

BAŞLAYAN

D

5

-ma / -me ile biten mastarlardan sonra *-a / -e, -ı / -i* eklerinden biri geldiğinde araya *y* koruyucu ünsüzü girer.

ARKADAŞIYLA

E

Boşluk Doldurma

Aşağıda karışık olarak verilen kavramları metinde doğru boşluklara yerleştiriniz.

Geriye dönüş

Tırpan

Oğuz Atay

*Cevdet Bey ve
Oğulları*

modern
psikoloji

Latife Tekin

üst kurmaca

Üç İstanbul

Fakir Baykurt

İç konuşma

Küçük Ağa

Necati Cumalı

Sevgili Arsız Ölüm

postmodernist

Pastiş

toplumcu gerçekçi

Bilge Karasu

*Bereketli Topraklar
Üzerinde*

Aylak Adam

Adalet Ağaoğlu

1., romanında olaylar, II. Abdülhamit, II. Meşrutiyet ve Mütareke Dönemlerinde geçmektedir.
2. Orhan Kemal, Cumhuriyet Dönemi Türk Edebiyatı'nda anlayışı benimsemiştir.
3. Çukurova'ya gelen üç arkadaşın yaşadığı sıkıntılar çerçevesinde anlatılmıştır.
4. Türk edebiyatında, gibi yazarlar toplumcu gerçekçi anlayışla yazdıkları romanlarıyla tanınmışlardır.
5. Orhan Pamuk, adlı romanında bir ailenin değişimini kuşaklar üzerinden anlatmıştır.
6. Cumhuriyet Dönemi'nin önemli edebî anlayışlarından biri de roman ve hikâyede görülen, anlayıştır.
7. Tarık Buğra'nın adlı romanı Kurtuluş Savaşı'nı ele alır.
8. Yusuf Atılgan, romanında bireyin iç dünyasını başarıyla yansıtırken den yararlanmıştır.
9.; romanda kahramanın zihninden geçenlerin, anlatıcının aradan çıkılarak aktarılması tekniğidir.
10. modernizm akımının romanda sık kullandığı anlatım tekniklerindendir.
11. romanı, halk edebiyatının anlatım tarzından yola çıkılarak yeni bir biçimle yazılmıştır.
12. başlı başına bir türe, tarza has üslubun, biçimin taklididir.
13., klasik romancıların zaman ve mekânı ayrıntısıyla anlatarak oluşturdukları gerçekçi havayı eserine yansıtmaz, zamanı ve mekânı belirsizleştirir.
14. Postmodernist romanların ayırt edici yönlerinden biri dır.
15. Türk edebiyatında, gibi sanatçıların romanlarında postmodernizmin etkileri görülmektedir.

Aşağıda yer alan çoktan seçmeli soruları cevaplayınız.

1. Romanlarında düşsel kurguyu kullanan yazar, post-modernizmin tekniklerini kullanır. Fantastik anlatıma sıkça yer verir. Romanları otobiyografik özellikler taşır ve roman kişilerinin alegorik niteliği bulunur. Dönemin olaylarını, sanat ve kültür anlayışlarını yansıtır. *İki Yeşil Su Samuru, Balık İzlerinin Sesi, Kumral Ada Mavi Tuna* sanatçının eserlerinden birkaçıdır.

Bu parçada tanıtılan sanatçı aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Buket Uzuner
- B) Nazlı Eray
- C) Pınar Kür
- D) Latife Tekin
- E) Adalet Ağaoğlu

2. (I) Anlatıcı etkin değil, siliktir ve olaylara doğrudan müdahale etmez; anlatı içinde özellikle gizlenmeye çalışır. (II) Roman kişileri seçkindir, bireysel sorunlarıyla var olurlar. (III) Üslup çok fazla önemsenmez, karmaşık bir üslup düzeni vardır. (IV) Çizgisel, kronolojik zaman yoktur. (V) Belirgin bir olay örgüsü görülmez.

Bu parçada modernist romanla ilgili numaralanmış cümlelerin hangisinde bilgi yanlışlığı vardır?

- A) I
- B) II
- C) III
- D) IV
- E) V

3. Aşağıdaki yazarlardan hangisi postmodernist roman anlayışıyla eser vermemiştir?

- A) Orhan Pamuk
- B) Yusuf Atılgan
- C) Bilge Karasu
- D) Latife Tekin
- E) İhsan Oktay Anar

4. "Yakalandın Turgut, kendini eleverdin. Neden, Selim? Nasıl olur, tam şirketin muhasebecisinden onbinpeşin yirmibeşbine bir araba almak üzereyken, tam direksiyon kursuna başlayacakken, tam bir kat parası biriktirmenin gerekliliğini düşünürken... beni kandıramazsın Selim, işime burnunu sokamazsın. Ben, soğukkanlılığımı korumasını bilirim. Sen söylemez miydin 'utanmadan, duygusuzluğumla öğündüğümü'. On yıl önce olsaydı, belki biraz daha düşünürdüm; belirsiz tehlikelerden korkmazdım. On yıl önce olsaydı, Oblomov'u okuduktan sonra beden hareketlerine başlamam gibi, gene bu sarsıcı olayla kımıldardım yerimden belki. Kımıldardım da ne yapardım? Hiç. Biraz huzursuzluk duyardım herhalde. Eski bir yara yerinin sızlaması gibi bir şey. Oblomov'u ve beden hareketlerini unuttum. Kendimi çabuk toparladım. Bilinmeyen yüz binlerce kız içinde, üniversite kantininden birini seçtin kendine ve ona okuduğu kitapları sordun ve karşında oturup susmasını seyrettin."

Bu parçada kullanılan anlatım tekniği aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Pastiş
- B) İç çözümleme
- C) Bilinç akışı
- D) Geriye dönüş
- E) Parodi

5. Aşağıdaki yazar - eser eşleştirmelerin hangisi yanlıştır?

- A) Bilge Karasu - *Kılavuz*
- B) İhsan Oktay Anar - *Pastırma Yazı*
- C) Orhan Pamuk - *Masumiyet Müzesi*
- D) Selim İleri - *Saz Caz Düğün Varyete*
- E) Oğuz Atay - *Bir Bilim Adamının Romanı*

6. Holden iyi bir okul olarak bilinen Pencey'de okuyordur. Ancak geçmesi gereken beş dersin dördünden kaldığı için ve menajerliğini yaptığı takımın malzemelerini metroda unuttuğu için diğer okullardan kovulduğu gibi bu okuldan da kovulur. Bu sebeple eve erken dönmek zorunda kalır. Ancak eve dönmek istemez ve birkaç gününü New York'ta geçirmeyi düşünür. Gitmeden önce tarih hocası Bay Spencer'ın yanına uğramak ister. Bay Spencer'ın verdiği öğütlerden sıkıldığı için her ne kadar onu sevse de yanından bir bahane uydurup ayrılır. Yatakhaneye geri döndüğünde odada arkadaşı Stradlater'in olmadığını görür. Sonra eline bir kitap alır ve okumaya başlar.

Bu parçada özeti verilen eser aşağıdakilerden hangisidir?

- A) *Sineklerin Tanrısı*
- B) *Bülbülü Öldürmek*
- C) *Cesur Yeni Dünya*
- D) *Çavdar Tarlasında Çocuklar*
- E) *Otomatik Portakal*

7. Genellikle fantastik türle karıştırılan bu akım, kimi yönleriyle fantastiği andırsa da temeldeki ayrım çok açık ve kesindir. Anlatıda gerçek olanla düşsel olan dengelenme çabası içindedir. Geleneğe bağlı kalarak gerçeğe birlikte düşsel olanın verilmesi hedeflenir. Bu akım, düşsel ile kurmaca arasında gerçekliğin üzerinde oynanan masalımsı bir oyunu andırmaktadır. Akıl sınırlarını zorlayan, mantık dışı öğeleri, sihirli şeyleri içinde barındıran bu akımın en önemli temsilcisi Gabriel Garcia Marquez'dir.

Bu parçada bahsedilen akım doğrultusunda eser veren sanatçı aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Ferit Edgü
- B) Adalet Ağaoğlu
- C) Orhan Pamuk
- D) Pınar Kür
- E) Latife Tekin

8. Hikmet Benol, yükseköğrenim görmüş, kendini geliştirmiş, çevreye uyum sağlamaya çalışan biridir. Onun bu çevreye uyum sağlamasında çeşitli zorluklar öne çıkar. Her çıkan zorlukla mücadele etmeye çalışan Hikmet sonunda pes eder. Bu psikoloji ile eşinden de ayrılır. Kendi iç dünyasında huzurunu kaybetmiş bir şekilde yaşamaya çalışır. Yaşamına bir gecekondu devam eder. Burada emekli bir albay ile tanışır. İlk başta fikirleri örtüşmüyormuş gibi gözükse de emekli albay ile iyi anlaşılır. Bir araya geldikleri vakit oyunlar yazmaya çalışırlar. Hikmet sürekli hayal kurmaktadır. Kendini gerçeklerden soyutlamış adeta rüya âleminde yaşamaya başlamıştır. Bir yandan da eski çevresine uyum sağlayamayışını orada bulunan insanların üzerine atar. Oradaki insanlardan nefret eder ve öç alma arzusu ile yanıp tutuşur. Albay'la yazmaya çalıştığı oyunlarda da çok fazla hayal mevcuttur. Yazdığı oyunlar değiştirilip yeniden oynanabilir ama kendi geçmiş ile oynayamamanın acısını derinden hisseder. Çocukluğu, evliliği artık geçmişte kalmıştır ve değiştirilemez. Hikmet yazılanların hep hayal ürünü olduğunu bilir ve bunun daha da uzamasının anlamsız olduğunu düşünür ve bu hayattan kurtulmak için hayatına son verir.

Bu parçada özeti verilen eser aşağıdakilerden hangisidir?

- A) *Tehlikeli Oyunlar*
- B) *Tutunamayanlar*
- C) *Hakkâri'de Bir Mevsim*
- D) *Berci Kristin Çöp Masalları*
- E) *Ölmeye Yatmak*

9. GDO'ların canlılar üzerinde meydana getirdiği problemlerden biri de toksik etkilerdir. Bu toksik etkiler canlılara ---- yeni gen ürünlerini ve bu genlere bağlı olarak meydana gelen ikincil ürünleri kapsamaktadır. GDO'lu bitkilerde bulunan ---- genler canlıların hücre ve doku sistemlerinde birikerek toksik etkilere neden olmaktadır. Gen aktarımlarında hücrelerde önemli metabolik olaylar görülmektedir. Bu metabolik olayların en önemlisi canlıların hücrelerinde bulunan enzim ve proteinlerin ----.

Bu parçada boş bırakılan yerlere aşağıdakilerden hangileri getirilmelidir?

- A) koyulan - bulaştırıcı - uzaklaşmasıdır
- B) verilen - iyileştirici - yalnızlaşmasıdır
- C) aktarılan - öldürücü - farklılaşmasıdır
- D) sunulan - taşıyıcı - birleşmesidir
- E) uygulanan - yakınlaştırıcı - karşılaşmasıdır

10. Hemen hemen yirmi yıl süren savaş boyunca Albay Aureliano Buendia pek çok kez eve dönmüştü. Ne var ki, her sefer palas pandıras, acele ve önemli iki iş arasında gelir, yanındaki askerler nereye gitse peşini bırakmazlar ve Aureliano'nun çevresinde Ursula'nın bile dikkatini çeken bir efsane halesi olurdu.

Bu cümledeki altı çizili sözü anlamca karşılayabilecek bir kullanım aşağıdakilerin hangisinde vardır?

- A) Adına ve şimdi gördüğüm şahsiyetine zaten hayran olduğum büyük askerin bu alakası beni heyecana düşürmüştü.
- B) Gereği gibi hazırlanmaya vakit bulamadan evden fırlayıp bir de üstüne o kadar taksi parası ödediğine bin pişmandı.
- C) Bir an çalgılar sustu, herkes şaşırmıştı, kimse padişahın birdenbire galeyana gelmesinin sebebini bilmiyordu.
- D) Hayatta epeyce yol almış, çoluk çocuğa karışmış bir münevver olarak sürüden ayrılmaya korkuyordu.
- E) Bir zamanlar benim de onların arasında bulundum söyleyecek gibi oluyor fakat hemen kendimi toparlıyordum.

11. Aşağıdaki yargılardan hangisi kişisel düşünce içermemektedir?

- A) Çeşitli sebeplerle 72. *Koğuşt*'ta bir araya gelen mahkumların yoksulluk düzeyleri çok derindir ancak Orhan Kemal aynı koşullarla boğuşan Kaptan'ı diğer mahkumlardan farklı şekilde kurgulayarak "insan bencildir" ya da "insan kötüdür" önermelerini de bir yönüyle sınırlamıştır.
- B) *Ah'lar Ağacı*, şairin anılarından izler taşıyarak iç sıkıntılarını, anneye özlemini, varoluş sıkıntılarını, çocukluk anılarını ve yoksulluk bunalımını çarpıcı bir şekilde ortaya koyar.
- C) Behçet Necatigil, şiirlerinde günlük sıkıntılarıyla boğuşan modern insanı anlatırken divan, halk ve tasavvuf şiirinden faydalanır ve bu şiirlerinde sokakları, ev içini, evdeki eşyaları dile getirir.
- D) İhsan Oktay Anar'ın *Kitab'ül-Hiyel* adlı eserinde üç hiyel ustasının hikâyesini anlatarak bu hiyel ustalarının kendi içinde değişim ve dönüşümlerini dile getirir ve onların icatları yapmaktaki hırslarını büyük bir etkileyicilikle aktarır.
- E) Orhan Asena'nın en önemli eserlerinden biri olan *Tohum ve Toprak* oyunundaki tema Alemdar Mustafa Paşa ile II. Mahmut arasındaki iktidar mücadelesi olup başlarda Alemdar Paşa'nın yanında olan II. Mahmut, onun kendisini dikkate almayan tutumlarından sonra ona destek olmaktan vazgeçer.

12. I. Yemen kahvesinin bu denli tüketilmesi ve benimsenmesi ticari anlamda bir değer kazanmasını sağlamış; özellikle Osmanlı hazinesine ciddi katkılarda bulunmuştur.

II. İstanbul'a gelen Avrupalı tacirler Yemen kahvesini tatmış ve lezzetli buldukları bu içeceği yanlarında götürerek Osmanlı-Türk kültürüne evrensel bir nitelik kazandırmıştır.

Bu iki cümlede ifade edilenlerin anlamca doğru bir biçimde birleştirilmiş hâli aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Yemen kahvesinin çok tüketilmesi, Osmanlı kültürünü zenginleştirince Avrupalı tüccarlar bu içecekleri tanışıp onu kendi topraklarına götürmüş ve ona uluslararası bir nitelik kazandırmıştır.
- B) Osmanlı topraklarında Yemen kahvesini tanıyan Avrupalı tüccarlar, kahveyi Avrupa'ya götürerek Osmanlı kahvesi olarak onu tanıtmışlar ve Osmanlı kültürünü zenginleştirmişlerdir.
- C) Evrensel bir değere sahip olan Yemen kahvesi, Avrupalı tüccarlar sayesinde Osmanlı'nın hazinesine büyük katkılar sağlamış, bu katkılar sebebiyle Osmanlı kültürü adını tüm dünyada duyurmuştur.
- D) Avrupalı tüccarların Yemen kahvesini tadıp onu kendi topraklarına götürmesiyle Osmanlı-Türk kültürüne bu kahve uluslararası bir nitelik kazandırmış ve bu sayede Yemen kahvesi çok tüketilip Osmanlı hazinesini zenginleştirmiştir.
- E) Yemen kahvesinin günümüzde çok tüketilmesi ona ticari bir ayrıcalık kazandırırken geçmişte hem Osmanlı hazinesini zenginleştirmiş hem de Avrupalı tüccarlar sayesinde uluslararası bir niteliğe dönüşmüştür.

13. (I) Uyumsuz tiyatro, bütün değerlerini yitiren, karamsar ve bunalımlı insanın sanatıdır. (II) II. Dünya Savaşı'nı yaşayan insanların ruhsal durumlarını gözler önüne serer: toplu kıyımlar, milyonlarca insanın ölmesi, kentlerin yıkılıp yakılması... (III) İkinci Dünya Savaşı'nda yaşanan bu olaylarla birlikte savaşın getirdiği umutsuzluk, yüzyıl insanının geleceğe dair ümitlerini yok eder ve sebepsiz endişelere, boş vermişlik duygusuna kapılmasına ve bunalıma girmesine sebep olur. (IV) Yabancılaşmadaki en önemli sebeplerden biri içinde bulunulan ortamdır, iletişim kuramayan insan hem kendine hem topluma yabancılaşır. (V) Uyumsuz tiyatro özellikle de insanın boş vermişliğini, dünya karşısında aldığı umursamaz tavırları vurgular.

Bu parçada numaralanmış cümlelerden hangisi düşüncenin akışını bozmaktadır?

- A) I B) II C) III D) IV E) V

14 - 15. soruları aşağıdaki parçaya göre cevaplayınız.

Sisifos, Yunan mitolojisinde yer alan bir insan kahraman karakteridir. Zekası, kurnazlığı ve yaptığı akıl oyunları ile ün yapan Sisifos, tanrıları tuzağa düşürür ve bunun sonucunda da tanrılar tarafından cezalandırılır. Sisifos'un cezası, büyük bir kaya parçasını ömrünün sonuna kadar bir tepenin üzerine çıkartmaktır. Ancak Sisifos, kayayı tepeye çıkartmayı başardığı her seferinde aşağıya düşecek ve sonsuz bir döngü içerisinde bu eylemi tekrarlayacaktır. Ailos'un oğlu olan Sisifos, Homeros'un *İlyada*'sında insanların en kurnazı olarak tanımlanmaktadır. Odyseeia'da ise Sisifos'un çarptırıldığı cezadan bahsedilmektedir ancak cezanın nedenine dair herhangi bir bilgi bulunmamaktadır. Bir efsaneye göre Sisifos, tanrılarla boy ölçüşmüş ve onlara karşı geldiği için cezalandırılmıştır. Bir başka efsanede ise Sisifos'un ırmak tanrısı Asopos'a kızı Aigina'nın Zeus tarafından kaçırıldığının haberini verdiği için cezalandırıldığından bahsedilmektedir.

14. Bu parçadan hareketle aşağıdaki yargıların hangisine ulaşılabilir?

- A) Sisifos, birçok efsanede farklı şekillerde ve farklı karakterlerde yer almaktadır.
- B) Sisifos'un işlediği suç tam olarak bilinmediği için cezası kesinleşmemiştir.
- C) Sisifos, tanrılara karşı geldiği için sonlanmaz bir döngünün içindedir.
- D) Akli yüzünden tanrılar tarafından kışkırtılan Sisifos, onları da kandırmayı başarır.
- E) Yunan mitolojisinde yer alan Sisifos'a diğer milletlerin mitolojilerinde de rastlanır.

15. Bu parçaya göre Sisifos'un cezalandırılmasının temel nedeni aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Tanrıları tuzağa düşürmüş olması
- B) İnsanlarla benzer karaktere sahip olması
- C) Büyük kaya parçasını ömrünün sonuna kadar tepeye taşıması
- D) Zekası sebebiyle tanrılar tarafından kışkırtılması
- E) Tanrılara doğru olmayan haberler ulaştırması

16. Aşağıdaki metinlerin hangisinde farklı bir anlatım tekniği kullanılmıştır?

- A) Emir Bey'e baktı, yüzü gergin ama solukları düzgün. İki yıl önceki yangının son yuttuğu evi hatırladı. Aram Usta'nın oturduğu evi. Az yukarda, üç yol ağzındaydı. Şimdi, arta kalan yığıntıda kuzukulağı, hindiba yetişiyor. Evin tahta perdeyle sokaktan ayrılmış bahçesinden mimoza ve nisan gülü dalları sarkardı dışarı. Küçükken, o köşede oyun oynamaktan korkmuştu hep. Kendinden sonra gelenler de korktular. Daha aşağı inip, Mumhane Sokağının sert bir dönemeçten sonra caddeye doğru uzanan sağ yanında oynadılar. Yumuşak kayalardan oyulmuş eski Mumhanenin önünde.
- B) Faiz Bey de Neriman'da hâlâ tatmin olunmamış bir iş-tiyak seziyor ve anlamıyor, kendi kendine düşünüyor-du: "Ne istiyor? Baloya gitmekten başka bir arzusu mu var? Bu semtte oturmak arzu etmiyor mu, Şinasi'den başka birine mi temayülü var? Kim olsa gerek bu? Şinasi bilir mi acaba?.. Ne düşünüyor o? Bana niçin bir şey söylemiyor? İkisi de bana ehemmiyet vermiyorlar mı? Benim aleyhimde mi düşünüyorlar? Ben onlara karşı vazifemi yapmıyor muyum? Balo müsaadesini verdiğime hata mı ettim? Haberim olmadan birçok vak'alar mı cereyan ediyor?"
- C) Onu ancak birkaç görüntüyle hatırlayabiliyorum. Hayatın o boğuntu veren gürültüsü içinde birkaç resme, kelimeye sıkışmış, sıkıştırılmış bir ilişki. O kadar. Çöp dökerken, balkon yıkarken, çamaşır asarken. Bir de bir ömür yanında taşıdığı rafineleşmiş bir keder, derin bir boyun eğiş ve umutsuzluk.
- D) O kötü haberi aldıkları geceyi çok iyi hatırlıyordu Ersin. İlkokuldaydı. Avludaki cılız hanımelinin kokusu odasına doluyordu. Telefonun sesini duyunca salona gitmiş, haberin alınışına tanık olmuştu. Ersin babasının yüzünün bir anda çökmesinden anlamıştı bunun korkunç bir haber olduğunu. Cavit Amca'nın kaza geçirdiğini, hastaneye kaldırıldığını, durumunun ağır olduğunu öğrendiler. Ailenin iyi günlerine de kötü günlerine de daima hâkim olan babası kendini topladı, gerekeni yapmak üzere hemen yola çıktı.
- E) Kamp yaşantısı süresince, köyünde yediği yemekleri getirirdi aklına. Tava dolusu patates kızartması, tencere dolusu lâpa, daha önceki bolluk yıllarında iri iri et parçaları getirirlerdi önüne. Hele süt, iç içe bildiğin kadar!

ORTAÖĞRETİM
GENEL MÜDÜRLÜĞÜ 15 TDE-12

Aşağıdaki metni okuyunuz ve soruları bu metne göre cevaplayınız.

PUSLU KITALAR ATLASI

Sabah ezanını okumaya hazırlanan müezzinler ellerini kulaklarına götürmeye başladıklarında, Arap İhsan surlarla çevrili Galata'nın tersaneye açılan Azapkapısı önüne geldi. Ganimet sandığı omuzunda, eli ise Alibaz'ın kulağındaydı. Önceki gün yağın yağmurdan çamur deryasına dönmüş sokaklarda ilerlediler. İç Azap kapısını geçtiklerinde sabah ezanları okunmaya başlamıştı. Arap Camii yolundan çıkıp, yerçekimine meydan okuyacak kadar eğri büğrü, çekül doğrultusunu çoktan terketmiş ahşap evlerin arasındaki yılankavi sokaklara daldılar. Balçığa bata çıka ilerlerken fare ve köpek leşlerine, sivri kemikli at kafataslarına basmaya dikkat ediyorlardı. Alibaz hayatında ilk kez geldiği bu kenti hayretle inceliyordu. (...) Sonunda Kürkçü kapısına yakın bir yerde, Yelkenciler hanına bitişik, iki katlı ahşap bir evin önüne geldiler. Arap İhsan kapıyı açılana kadar yumrukladı.

Bünyamin düşünde yine onları görmüştü. Demir halkalardan örülü zırh gömlekleri çoktan paslanmış yeniçerileri, ellerinde meşalelerle karanlık bir sisin içinde meçhul bir yöne ilerliyorlardı. Tolganın burunluklarını indirmiş ve yüzlerini demir peçelerle örtmüşlerdi. Kalkanları küflü, yatağanları ve kılınçları paslıydı. Bünyamin son günlerde sık sık gördüğü bu düştən, sokak kapısından gelen gürültülerle uyandı. Birisi ısrarla kapıyı çalıyordu. Fakat hemen yanındaki yatakta yatan babasının uyanacağı yoktu. Bu adam birtakım nazari meseleleri çözmek için önceki geceden rüyaya yatmıştı. Esmer tenli babasına hiç benzemeyen bu kumral bıyıklı ve iri gözlü delikanlı, ne olur ne olmaz diye şiltenin altındaki yatağanı alıp merdiveni indi. Kapı hâlâ ısrarla yumruklanıyordu. Bünyamin "Kim o!" diye bağırdı. Ama dışarıdaki adam yumruklamaktan vazgeçip kapıyı bu kez tekmelemeye başladı ki, bu da ancak bir tek kişinin özelliği olabilirdi. Kapıyı açtığında, karşısında büyük dayısını gördü.

İhsan Oktay ANAR

1. Metindeki anlatıcıyı ve anlatıcının bakış açısını tespit ediniz.

2. Metinde tasvir edilen bölümleri belirleyiniz. Tasvirlerin metnin anlatımını nasıl etkilediğini yazınız.

3. Yukarıda okuduğunuz metin hangi edebî anlayışın özelliklerini yansıtmaktadır? Metnin ait olduğu edebî anlayış içerisinde yazılan diğer eserlere örnek veriniz.

Açık Uçlu Sorular II

Aşağıdaki cümlelerde altı çizili sözlerin ait oldukları anlamları tabloda bulup işaretleyiniz.

Cümleler	Gerçek Anlam	Mecaz Anlam	Yan Anlam	Terim Anlam
Doğanın en başarılı <u>mimarları</u> olarak kabul edebileceğimiz oecophyllalar, dokumacı karıncalardır.				
<u>Oecophyllalar</u> , mantarların üzerinden atlayarak eğlendikleri gibi, mükemmel yuvalar inşa etmeyi de biliyorlar.				
Köşkün kapısından içeri girince ötesi berisi aşınmış hasır döşeli ve alçak tavanlı alt kat sofası; basık merdivenlerin <u>ayağından</u> kolayca çıkıliveren üst katı insana yalnızlık hissi verirdi.				
Günümüzde pek çok insan; kendi mükemmelliğini ve benzersizliğini, yaptığı işin önemini ve zorluğunu abartmaya <u>dört elle</u> sarılmış bir reklam şirketi gibi davranıyor.				
En basit işlemlerin bile <u>ceplerde</u> taşınan hesap makinesiyle yapıldığı bu zamanda, bir adamın çarpma işlemini elle yapabilmesi büyük bir şaşkınlık yaratır.				
Sempati; zaman, mekân, kültür ve bireysel farklılıklara bağlı kalmaksızın tüm insanların aynı olduğu varsayımına dayanırken <u>tarihsel empati</u> hem incelediği toplumlar hem de geçmiş ile günümüz arasında bir fark olduğu ön kabulünden yola çıkar.				
Yorgun argın döndüğü evdeki yumuşacık, insanın içine işleyen sabun kokusu <u>derin</u> hayallere dalmasını sağlıyordu.				

[illegible]

Aşağıdaki metni okuyarak soruları cevaplayınız. (Alıntılanan metnin aslına sadık kalınmıştır.)

Satranç

Gece yarısı New York'tan Buenos Aires'e hareket edecek olan büyük, buharlı yolcu gemisine son saatlerin alışlagelmiş yoğun faaliyet ve hareketliliği hâkimdi. Karadan gelmiş konuklar, arkadaşlarını uğurlamak için itişip kakışıyor, eğik kasketli telgrafçı çocuklar toplantı salonlarına bağırarak bazı isimleri sesleniyor, valizler ve çiçekler oradan oraya taşınıyor, küçük çocuklar merakla merdivenleri inip çıkıyor, bu sırada da orkestra durmak bilmeden güvertedekilere çalmaya devam ediyordu. Yanımızda, flaşların iki veya üç kez şiddetle patladığı sırada gezinti güvertesinde bir tanıdıkla, bu hengenin biraz uzağında sohbet ediyordum muhabirler anlaşılan denize açılmadan hemen önce meşhur biriyle hızlıca röportaj yapıyor, onun fotoğraflarını çekiyorlardı. Arkadaşım oraya doğru baktı ve gülümsedi: "Geminizde nadir rastlanan bir kuş var, Czentovic bu." Herhalde ne dediğini hiç anlamamış gibi bakmışım ki, açıklayarak ekledi: "Mirko Czentovic, dünya satranç şampiyonu. Doğudan batıya bütün Amerika'yı, turnuvalara katılarak köşe bucak dolaştı ve şimdi yeni zaferler için Arjantin'e gidiyor." O an gerçekten de bu genç dünya şampiyonunun ve hatta roket gibi fırlamış kariyerine ilişkin bazı ayrıntıları hatırlamıştım- benden daha dikkatli bir gazete okuru olan arkadaşım bu ayrıntıları bir dizi anektodla tamamlı masını bildi. Czentovic bir yıl kadar önce Alyehin, Capablanca, Tartakower, Lasker, Bogolyubov gibi satranç sanatının kendini kanıtlamış ustalarının yanına adını bir hamlede yazdırmıştı.

(...)

Küçücük kayığını bir gece tahıl gemisinin ezip geçtiği Slav kökenli beş parasız bir Tuna sandalcısının oğlu olan, o zamanlar on iki yaşındaki çocuğu, babasının ölümünden sonra ücra yörenin sahibi acıyıp yanına almıştı ve iyi yürekli papaz ağzından cımbızla laf alınan, ağır kanlı ve geniş alınlı çocuğun köy okulunda öğrenemediklerini evde verdiği özel derslerle telafi etmek için oldukça uğraşmıştı. Ama çabalar sonuçsuz kaldı. Mirko kendisine yüz kere açıklanmış harflere her defasında boş boş bakıyordu; ağır çalışan beyni en basit ders konularını kavrayacak güçten bile yoksundu. Hesap yapması gerektiğinde, on dört yaşındayken bile parmaklarından yardım alması gerekiyordu ve artık yeniyetme sayılabilecek bu genç adam için bir kitap veya gazeteyi okumaksa daha da özel bir çaba göstermesi anlamına geliyordu. Bu yüzden Mirko'ya asla isteksiz veya dik başlı denemezdi. Kendisine ne söylenirse itaat edip yapıyor, su taşıyor, odun kesiyor, tarlada diğerleriyle birlikte çalışıyor, mutfağı topluyor ve insanı kızdıran bir yavaşlıkla da olsa yapılması istenen her işi güvenilir bir şekilde yapıp bitiriyordu. Bu dediğim dedik oğlanın iyi yürekli rahibi en çok kızdıran tarafı o mutlak kayıtsızlığıydı.

(...)

Bir kış akşamı iki oyuncu günlük oyunlarına gömüldükleri sırada, köy yolu tarafından bir kızağın çingirak sesleri giderek yakınlasmaya başladı. Kasketi karla kaplanmış olan bir köylü kuvvetli adımlarla ve telaşla içeri dalıp annesinin ölüm döşeğinde olduğunu papazın geç olmadan kadına kutsal yağ sürerek kutsamak için acele etmesi gerektiğini söyledi. Rahip hiç duraksamadan adamı takip etti.

(...)

"Eee, oyunu bitirmek ister misin?" diye takıldı, uykulu oğlanın tahta üzerinde tek bir taşı bile doğru şekilde yerinden oynatamayacağından tamamen emin olan başçavuş. Çocuk, kafasını kaldırıp ürkek ürkek baktı, başını salladı ve rahibin yerine geçti. Jandarma başçavuşu on dört hamle sonra yenilmi ve bir de ayrıca, yenilgisinin suçlusunun dikkatsizlik sonucu yanlışlıkla yaptığı bir hamle olmadığını da itiraf etmek zorunda kalmıştı. İkinci partinin sonucu da bundan farklı olmadı.

(...)

Stefan Zweig

1. Metin, Stefan Zweig'in II. Dünya Savaşı'nın yansımalarını, toplumsal değişimleri ve satranç oyununu merkeze yerleştirdiği bir romanından alınmıştır. Siz olsaydınız günümüzdeki Covid-19 salgınına hangi oyun, spor ya da sanat dalını merkeze alarak ve nasıl anlatırdınız?

2. Yazar, çocukken ileride satranç ustası olabilecek kapasitesi bulunmayan ve bu duruma nasıl geldiği konusunda insanlarda şüphe uyandıran, dünyaca tanınmış bir satranç şampiyonunu anlatarak metne başlamıştır. Yazarın, böyle bir anlatımı tercih etmesinin sebebi ne olabilir?

3. Metnin yazarı, romanını yazmaya başlamadan önce içerikle ilgili nasıl bir hazırlık yapmış olabilir?

4. Roman, insanlığın geçirdiği felsefi, sosyolojik, toplumsal değişimlerin gözlemlenebileceği bir türdür. Çünkü roman; toplumsal olayların, yaşanan değişim ve dönüşümlerin, teknolojik ve sosyolojik gelişmelerin, devrimlerin, ilerlemelerin, arayışların yansımasıyla oluşur. Okuduğunuz metnin yazarı da çağının toplumsal olaylarına ve değişimlerine tanıklık etmiştir. Satranç adlı eser de bu tanıklığın etkileriyle oluşmuştur.

Buna göre,

- a) Bir yazarın başarılı romanlar yazmasında, çağının toplumları etkileyen olaylarına tanıklık etmesi yeterli midir? Niçin?

- b) Heykel, resim, opera gibi sanatlarda da toplumsal değişimlerin, teknolojik gelişmelerin yansımalarını görmek mümkün müdür? Niçin?

Aşağıdaki metni okuyarak soruları cevaplayınız. (Alıntılanan metnin aslına sadık kalınmıştır.)

Bir Tereddüdün Romanı

(...)

Muallâ kitabı kapadı. Hayır! Okuyamıyacak. Bir roman kahramanı, her şeyden evvel, kendisiyle beraber yaşanacak sevimli bir arkadaş olmalıdır. Muallâ'nın böyle ne kadar dostları var. Onun için, ekseriya, roman-dan ziyade meşhur adamların hayatlarını anlatan hakiki eserler okumuştı. Bu kitabın da ismi öyle bir şey vaadediyor: "Bir Adamın Hayatı." Ne hayat! Muharrir mi? Kim bu adam? Muharrir olacak. Türk. Niçin böyle bir otelin yatağında kıvranıp duruyor? Aman o çay. Muallâ bundan evvel Vagner'in hayatına dair bir kitap okumuştı. Şimdi, içinde, ondan kalan tadı arıyor.

(...)

Gözlerimi önüme indirince tahmin ettiğim şey olmuştu: Hıçkırıyordu. "Mendilini aradı ve bulamadı. Ona kendi mendilimi verdim ve gözlerini sildi. Masamıza yaklaşan garson kız, bana, "zavallıyı niçin ağlatıyor-sun?" diyen ve takdirler fışkıran bir gözle bakıyordu. O uzaklaştıktan sonra ben kıza doğru eğildim ve rica ile emri birleştiren -bence telkin için en müsait formül budur- bir sesle: "Haydi dedim, açılırsınız. "Ve tereddütlerini dağıtmak için telkinimi tamamlayan sabit bakışlarla, birkaç kere tekrar ettim: "– Haydi, açılırsınız, anlatınız, haydi, anlatınız.

(...)

Kendisine bir dalgınlık ve unutkanlık gelmiş. (Belli, çünkü mendil almağı bile unutmuştu.) Velhasıl, bana soruyor bu zavallı Hanım kız, ne yapmalı ki onu düşünmekten kurtulsun, artık onu hiç hatırına getirmesin, onu sevmesin? "Evvelâ kendisine anlatmağa çalıştım ki bu türlü hastalıkların muayyen bir tedavisi yoktur; eğer sulfato gibi hummayı çabuk geçiren bir ilâcı olsaydı, kendisi bana kadar gelmezdi, çünkü bu maruf ilâcı ona başkaları tavsiye ederlerdi. Bundan anlamalıdır ki, oldukça ağır bir vaziyet vardır ve izalesi epey uzun bir zamana bağlıdır. Büyük bir gayret lâzım olduğunu anlattım.

(...)

Hayatımda ben bunu çok hissettim. Hemen bütün kitaplarım bu cümleyi izah etmek içindir. "Tereddüt!" diye bağıırıyorsun. Dinle ve sükûnetle düşün. Kim tereddüt ediyor? Şüphe yok ki, içinde en kuvvetli unsur olarak tereddüt bulunan bir hikâye var. Büyük bir epe. Fakat tereddüt eden kim? Muallâ Hanım mı? Bu, hadiseyi basite irca etmek olur. Hakikatte sen de tereddüt ediyorsun; Roma ile İstanbul arasında, hile ile samimiyet arasında, ölümle hayat arasında tereddüt ediyorsun. Sonra ben ve benim olduğum zümre de tereddüt içindeyiz.

(...)

Peyami Safa

1. *Bir roman kahramanı, her şeyden evvel, kendisiyle beraber yaşanacak sevimli bir arkadaş olmalıdır.*

a) Romanlarda yer alan kahramanlarla okuyucunun arasında, metinden alınan bu cümlede belirtildiği gibi bir ilişkinin olması okuyucunun romana bakış açısını nasıl etkiler?

b) Yazarın metinde böyle bir bakış açısına sahip karakteri kullanmasının sebebi ne olabilir?

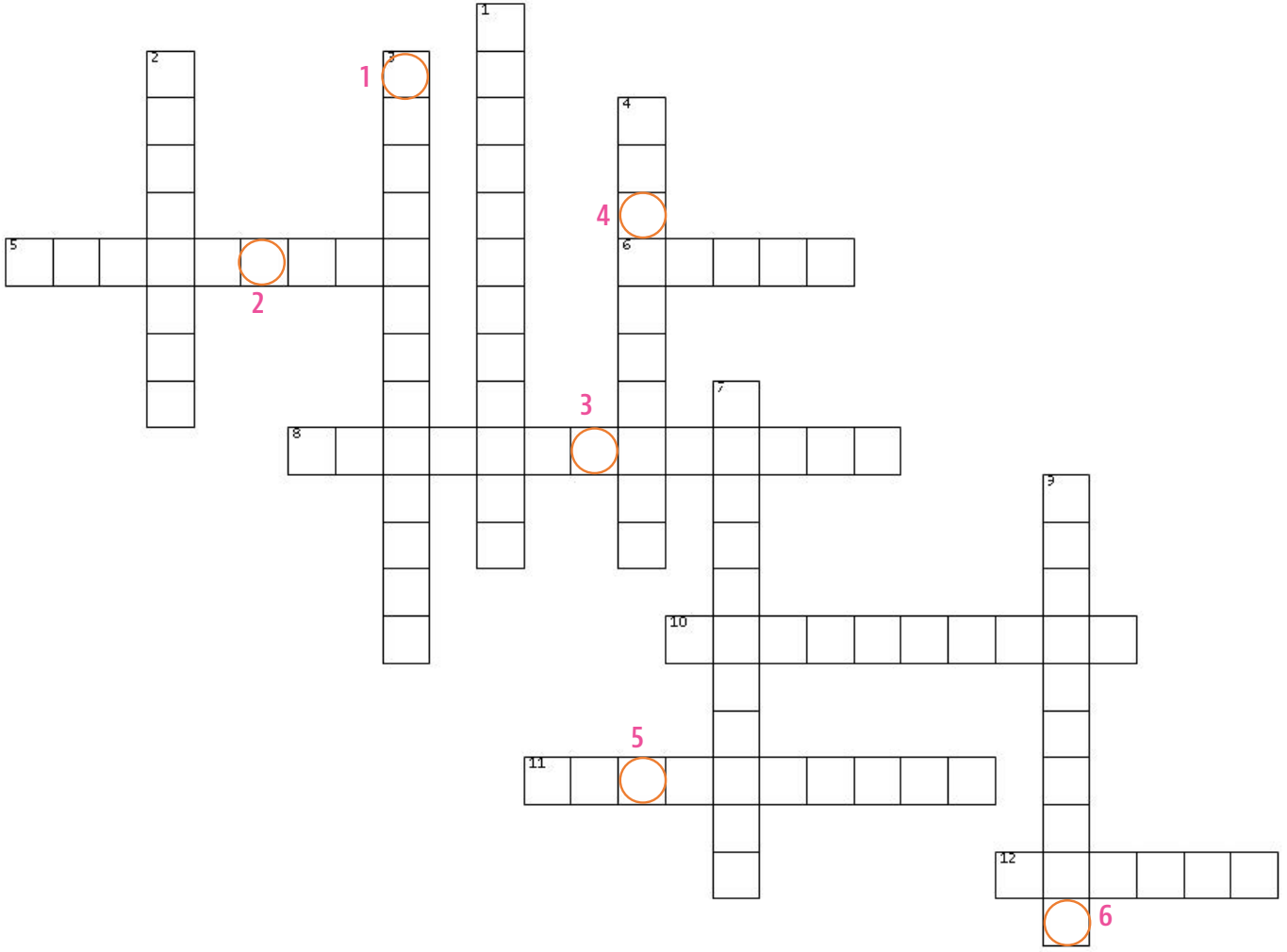
2. Metindeki Muallâ karakteri, romandan çok tanınmış insanların hayatlarını anlatan, kurmaca olmayan eserler okumuştur. Tanınmış insanların hayatlarıyla ilgili kitapları okumanın bireyin bakış açısına etkileri ile ilgili neler düşünüyorsunuz?

3. *Belli, çünkü mendil almağı bile unutmuştu, bence telkin için en müsait formül budur.* cümlelerinden de anlaşıldığı gibi yazar kendi bakış açısını ve fikrini dışarıdan biri gibi romana yansıtmıştır. Size göre bunun romana katkısı nedir?

4. C. Flory'nin "En büyük zaman hırsız kararsızlıktır." sözü ile ilgili düşüncelerinizi, metindeki anlatıcının "tereddüt" konusunda söylediklerini de göz önünde bulundurarak açıklayınız.

Aşağıdaki bulmacayı çözerek anahtar kelimeyi bulunuz.

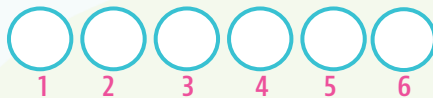
SOLDAN SAĞA

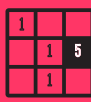
5. Başkışısı C. olan modernist roman
6. Farklı söylem alanına ait bir metin parçasının, kendi özgün biçimiyle ana metne yerleştirilmesi
8. Kemal Tahir'in Kurtuluş Savaşı'nı konu alan bir romanı
10. Türk edebiyatında II. Dünya Savaşı'ndan sonra ortaya çıkan toplumcu gerçekçi kuşağın önemli yazarlarından biri
11. Mithat Cemal Kuntay'ın 1938 yılında yayımlanan, II. Abdülhamit, II. Meşrutiyet ve Mütareke dönemlerinin İstanbul'unu anlattığı romanı
12. Yüzyıllık Yalnızlık romanında olduğu gibi doğaüstü olayların ve varlıkların olduğu bir dünyanın sıradanmış gibi okura sunulması şeklinde kullanılan bir roman tekniği

YUKARIDAN AŞAĞIYA

1. Yılanların Öcü romanının yazarı
2. Tutunamayanlar romanının yazarı
3. Modern kuralların dışladığı değerlerin ön plana çıktığı, "modernizm sonrası" anlamına gelen edebî ve felsefî anlayış
4. Yazma sürecinin de romanın konularından biri olarak kurulanması
7. Talip Apaydın tarafında yazılan, Anadolu'da tarımda makineleşmeye geçişi ve bir gencin traktör tutkusunu ele alan roman
9. Sevgili Arsız Ölüm adlı romanda köye sürekli yenilikler getiren kişi

ANAHTAR KELİME

Kelime Avı

Aşağıdaki bulmacayı çözerek anahtar kelimeyi bulunuz.

Romanda bir teknik

İŞNEÖERÜGYD

Metinlerle ilişki kurmak

RNRAKLTMEALİİES

Öykünme tekniği

ŞSTPAİ

Gurbet Kuşları romanının yazarı

NOELMRAHKA

Bir edebî anlayış

GLPÇEÇOCİLÜİMETKUKR

Aylak Adam romanının yazarı

SFUNTTYULAAI

Latife Tekin'in bir romanı

ZSSMGALRÖLİÜİEIV

Yüzyıllık Yalnızlık romanının yazarı

EMEBGRLGRZAIUA

Bir akım

DMEONMZRI

Tanzimat Dönemi romanlarında en sık işlenen konulardan biri

KAŞMUIÇON

ANAHTAR KELİME

1

2

3

4

5

6

7

8

9

10

11

12

13

EŞLEŞTİRME - 1

1. Mithat Cemal KUNTAY
2. Orhan KEMAL
3. Talip APAYDIN
4. Latife TEKİN
5. Cengiz AYTMAOV
6. Harper LEE
7. Gabriel Garcia MARQUEZ
8. Bilge KARASU
9. Cengiz DAĞCI
10. John STEINBECK

EŞLEŞTİRME - 2

1. YORGUNDU
2. BAŞLAYAN
3. İSTASYON
4. ARKADAŞIYLA
5. ÇALIŞMAYA

BOŞLUK DOLDURMA

1. <i>Üç İstanbul</i>	8. <i>Aylak Adam,</i>
2. toplumcu gerçekçi	modern psikolojiden
3. <i>Bereketli Topraklar</i>	9. İç konuşma
<i>Üzerinde</i>	10. Geriye dönüş
4. Necati Cumalı,	11. <i>Sevgili Arsız Ölüm</i>
Fakir Baykurt	12. Pastiş
5. <i>Cevdet Bey ve</i>	13. Latife Tekin
<i>Oğulları</i>	14. üst kurmaca
6. postmodernist	15. Oğuz Atay, Bilge
7. <i>Küçük Ağa</i>	Karasu

ÇOKTAN SEÇMELİ

1. A	10. B
2. C	11. C
3. B	12. D
4. C	13. D
5. B	14. C
6. D	15. A
7. E	16. B
8. A	
9. C	

AÇIK UÇLU SORULAR - I

1. Metinde üçüncü tekil anlatıcı kullanılmış olup bu anlatıcı hakim bakış açısına sahiptir.
2. Tasvirin yapıldığı bölüm: "Önceki gün yağın yağmurdan çamur deryasına dönmüş sokaklarda ilerlediler. İç Azap kapısını geçtiklerinde sabah ezanları okunmaya başlamıştı. Arap Camii yolundan çıkıp, yerçekimine meydan okuyacak kadar eğri büğrü, çekül doğrultusunu çoktan terketmiş ahşap evlerin arasındaki yılankavi sokaklara daldılar. Balçığa bata çıka ilerlerken fare ve köpek leşlerine, sivri kemikli at kafataslarına basmaya dikkat ediyorlardı." Mekânın okura tanıtılması amacıyla yapılan tasvirler, izlenim kazandırır.
3. *Puslu Kıtalar Atlası*, postmodernist anlayışla yazılan bir eserdir. Türk edebiyatında bu anlayışla yazılan eserler arasında şunlar vardır: *Sevgili Arsız Ölüm* (Latife Tekin), *Gece* (Bilge Karasu), *Benim Adım Kırmızı* (Orhan Pamuk), *Toprak* (Buket Uzuner)

AÇIK UÇLU SORULAR II

Cümleler	Gerçek Anlam	Mecaz Anlam	Yan Anlam	Terim Anlam
Doğanın en başarılı <u>mimarları</u> olarak kabul edebileceğimiz oecophyllalar, dokumacı karıncalardır.	✓			
<u>Oecophyllalar</u> , mantarların üzerinden atlayarak eğlendikleri gibi, mükemmel yuvalar inşa etmeyi de biliyorlar.				✓
Köşkün kapısından içeri girince ötesi berisi aşınmış hasır döşeli ve alçak tavanlı alt kat sofası; basık merdivenlerin <u>ayağından</u> kolayca çıkılıveren üst katı insana yalnızlık hissi verirdi.			✓	
Günümüzde pek çok insan; kendi mükemmelliğini ve benzersizliğini, yaptığı işin önemini ve zorluğunu abartmaya <u>dört elle</u> sarılmış bir reklam şirketi gibi davranıyor.		✓		
En basit işlemlerin bile <u>ceplerde</u> taşınan hesap makinesiyle yapıldığı bu zamanda, bir adamın çarpma işlemini elle yapabilmesi büyük bir şaşkınlık yaratır.	✓			
Sempatî; zaman, mekân, kültür ve bireysel farklılıklara bağlı kalmaksızın tüm insanların aynı olduğu varsayımına dayanırken <u>tarihsel empati</u> hem incelediği toplumlar hem de geçmiş ile günümüz arasında bir fark olduğu ön kabulünden yola çıkar.				✓
Yorgun argın döndüğü evdeki yumuşacık, insanın içine işleyen sabun kokusu <u>derin</u> hayallere dalmasını sağlıyordu.		✓		

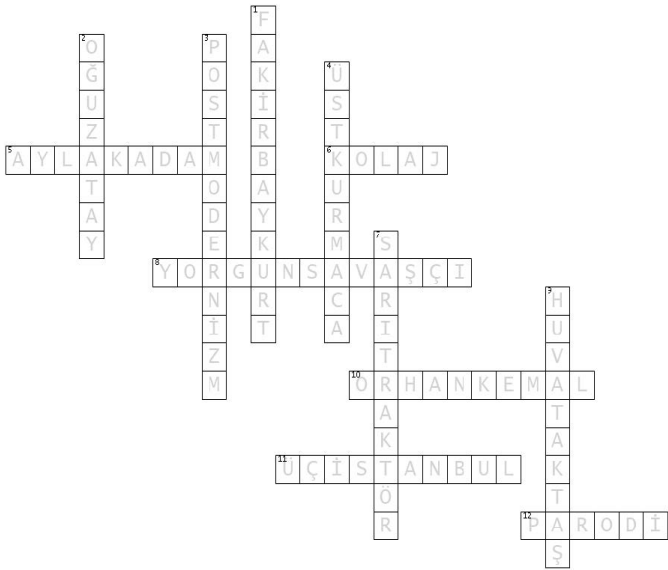
BECERİ TEMELLİ-I

- Olası cevaplar: Bir yüzme şampiyonunun hayatını sembolize ederek anlatırdım. Covid-19 salgınından etkilenen bir yüzme şampiyonunun sporcu özelliğini kaybettiğinden, hastalığın toplum üzerindeki etkilerinden bahsederdim. Bir pandomim oyuncusunun hayatını sembolize ederek anlatırdım. Kendisini dünyaya tanıtmak için yıllardır hazırlandığı pandomim gösterisini Covid-19 salgını nedeniyle gerçekleştiremediğini ve bunun sonrasında oyuncunun yaşamının nasıl etkilendiğini anlatırdım.
- Olası cevap: Yazar böyle bir anlatımla, bir satranç ustası olabilecek özelliğe sahip olmayan bir çocuğun nasıl olup da böylesine dünyaca tanınan bir satranç ustası olduğuna ilişkin okuyucuda bir merak uyandırıyor. Bu merak duygusu da romanın sürükleyiciliğine katkıda bulunuyor.
- Olası cevap: Yazar, içinde bulunduğu toplumu ve yaşanan toplumsal gelişmeleri iyi takip etmiş, gözlemlemiş hatta bu konuyla ilgili araştırmalar yapıp not almış olabilir. Roman, satranç oyuncusunun üzerinden geliştiği için satranç oyunu ile ilgili detaylı bilgiler toplayıp satranç oyuncularının oyun esnasındaki davranışlarını gözlemlemiş ve bunları romanında kullanmak üzere not etmiş olabilir.
- a) Olası cevap: Yaşadığı çağın olaylarına tanıklık eden her romancı elbette başarılı olamaz. Bunun yanında kendini geliştirip yenilik ve değişikliklere açık olmalı, farklı anlatım tekniklerini de romanlarına yansıtmalıdır. Ayrıca romanın içeriğiyle beraber romanındaki anlatım özellikleriyle de okuyucunun nabzını tutabilmelidir.
b) Olası cevap: Bütün sanatsal ürünlerde toplumsal değişimleri görmek mümkün. Çünkü toplumsal değişimler, teknolojik gelişmeler insanı da değiştirip dönüştürüyor. Sanatsal ürünler de insanı ilgilendiren her şeyle ilgilendiği için bu değişim ve dönüşümlerin bu ürünlerde görülmesi çok doğal. Zaten tüm sanatsal ürünler, toplumun bir aynasıdır.

BECERİ TEMELLİ-II

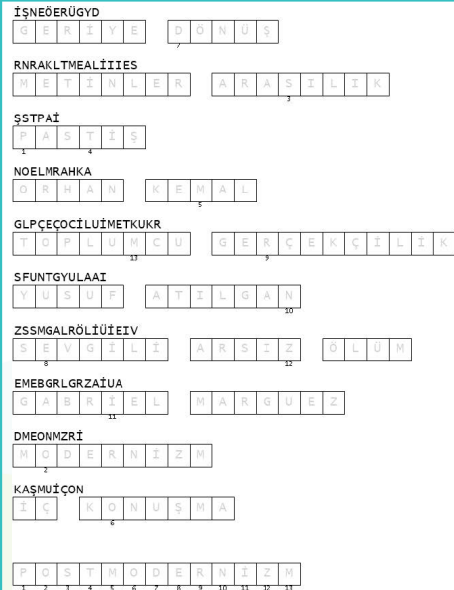
1. a) Olası cevaplar: Romanları değerlendirmek için nesnel bir bakış açısına sahip olmak gerekir. Romanlarda karakterlerle böyle bir ilişki kurulması okuyucuyu nesnellikten uzaklaştırır. Okuyucu, olayları sadece tek yönlü olarak görür ve romanın anlatmak istediğini tam olarak kavrayamaz. Bu yüzden romana tarafsız bakmak ve romanı bu gözle değerlendirmek gerekir.
Roman, oluşumu itibarıyla kurmaca bir metindir. Bu gerçeğin farkında olan okurun duygu, düşünce ve hayal dünyasına hitap eder. Romanın kendine özgü atmosferinin içine giren okurun, karakterle arkadaş olması, kimi zaman kendisini karakterlerden biri ya da birkaçı ile özdeşleştirmesi mümkündür. Bu, romanın etkileyiciliğinin, akılda kalıcılığının da bir yansımasıdır. Dolayısıyla bu durum okurun romana bakışının, onunla ilgili üreteceği düşünce ve yargıların olumlu olmasında etkili olacaktır.
b) Olası cevap: Bana göre yazar, düşüncesini karakter üzerinden yansıtmıştır. Okuyucunun romanı içselleştirmesini istemiştir. Bu sebeple de okuyucu ile romandaki karakterlerin arkadaş olması gerektiğini romanında belirtmiştir.
2. Olası cevap: Bu tür yazılar yaşam tecrübeleri ile doludur. İnsanlar bu hayat öykülerini okudukları zaman kişisel olarak belli bir bakış açısına sahip olurlar. Yazarlar yaşadıklarından edindikleri izlenimleri insanlar ile paylaşırlar. Böylelikle bunları okuyan herkes daha az hata yapar, olgu ve olaylara farklı açılardan bakar.
3. Olası cevap: Yazarın üçüncü bir şahıs gibi düşüncelerini ifade etmesi romana ayrı bir tat, zenginlik ve farklılık kazandırmıştır. Aynı zamanda böyle bir anlatım olayların okuyucuya sunumunu inandırıcı hâle getirecektir. Okuyucu böylelikle romanda yaşananları daha iyi kavrayacaktır. Bu durum bana göre okuyucunun ilgisini çeker ve okuyucuyu romana daha çok yaklaştırır.
4. Olası cevap: İnsanlar kararsız kaldıklarında zihnen yıpranırlar. Karar verme süreçleri uzadığı takdirde bundan hem kendileri hem de çevreleri etkilenir. Kararsız kalan insanlar çevrelerine de faydalı olamazlar. Karar verme aşamasında zaman kaybı yaşarlar ve bu durum yaşam kalitelerini düşürür. Kararsızlığın metindeki kullanımıyla tereddütün kişide yarattığı olumsuz ve yıpratıcı duygular anlatıcının ifadelerinde de hissedilmektedir.

BULMACA

ANAHTAR KELİME: PASTİŞ

KELİME AVI

ANAHTAR SÖZCÜK: POSTMODERNİZM

Etkileşimli Kitaplar

Beceri Temelli Kitaplar

Soru Bankası

Mobil Soru Bankası

Dinamik Uygulamalar

3B Modeller

YKS Kampı

TRT EBA TV Lise

OGM
MATERYAL

<http://ogmmateryal.eba.gov.tr>